FISKERIDIREKTORATET
«SOA_NAVN»
«SSE_NAVN»

Referanse:
«Sas_ArkivSakID»-
«Sdo_DokNr»

INTERNT NOTAT

DATO: 25.01.2007

FRA Britt Leikvoll

TIL:
Lárus Thór Kristjánsson
Britt Leikvoll

SAK: TILTAK OG EFFEKTER I FORHOLD TIL MILJØTILSTANDEN

Overvåkingsgruppen har bedt om en vurdering fra de ulike sektorer av lovverk som kan benyttes til å pålegge overvåking. I referat fra møte i Overvåkingsgruppen av 12.09.06 står det blant annet:

"Det er nødvendig å vite hvilke muligheter som finnes for å kunne pålegge overvåking når miljøtilstanden ikke er god, eller for å følge opp effektene av tiltak som settes inn for å forbedre miljøtilstanden".

Akvakulturloven av 17. juni 2005 nr 79.

Akvakulturloven har en sterk miljøprofil. Lovens kapitell lll Miljøhensyn innleder med en generalklausul som slår fast at akvakultur skal etableres, drives og avvikles på en miljømessig forsvarlig måte. Med dette menes at driften skal være forsvarlig både i forhold til forurensing og økologiske effekter, herunder biologisk mangfold.

Den viktigste bestemmelsen i forhold til å kunne pålegge overvåking både som et forebyggende tiltak og som et tiltak når behovet oppstår er lovens § 11. Denne lyder som følger;

§ 11 Miljøovervåking.
"Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift kreve at den som har eller søker om akvakulturtillatelse skal foreta nødvendige miljøundersøkelser og dokumentere miljøtilstanden på lokaliteten ved etablering, drift og avvikling av akvakultur".

Med hjemmel i denne er det utarbeidet tre forskrifter som omhandler miljøovervåking, disse omtales nærmere nedenfor.

2. Forskrifter med hjemmel i akvakulturloven

2.1. Før tillatelse gis – på søknadsstadiet

Bestemmelser om miljøundersøkelser er gitt i to tildelingsforskrifter (forskrift om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret samt laksetildelingsforskriften, begge av 22.des. 2004). Krav om miljøundersøkelser gjelder både før etablering av fiskeoppdrettsanlegg, og under selve driften. Enkelte bestemmelser i forskriftene gir Fiskeridirektoratets regionkontorer myndighet på områder hvor også Fylkesmannen har myndighet etter forurensningsloven. Fiskeridirektoratet og Statens Forurensingstilsyn har derfor utarbeidet en felles instruks til sine respektive regionkontor. Denne instruksen er nå under revisjon.

I laksetildelingsforskriften § 36 og forskrift om tillatelse til akvakultur av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret 10 er utgangspunktet og hovedregelen at det ved søknad om klarering av ny lokalitet skal vedlegges resultatene fra en miljøundersøkelse i form av en trendovervåking av bunnforholdene på lokaliteten (i NS 9410 kalt B-undersøkelse) gjort i henhold til NS 9410 eller tilsvarende internasjonal standard/anerkjent norm. Disse undersøkelsene skal utføres av et kompetent organ som har dokumentert relevant faglig kompetanse og som er uavhengig oppdragsgiver.

Dersom miljøundersøkelser som angitt vanskelig lar seg gjennomføre etter NS 9410 av ulike årsaker, kan Fiskeridirektoratet i samråd med fylkesmannen fatte vedtak om alternativ undersøkelse.

Utgangspunktet er under enhver omstendighet at ingen søknader om akvakultur med fisk blir saksbehandlet uten at miljøforholdene dokumenteres i form av denne trendovervåkingen.

Dersom anleggets størrelse, beliggenhet eller andre forurensingsmessige forhold tilsier det kan Fiskeridirektoratets regionkontor i samråd med fylkesmannen kreve undersøkelse av bunntilstanden på lokaliteten (nærsonen) og utover i resipienten (fjernsonen) (i NS 9410 kalt C-undersøkelse) i henhold til NS 9410 jf 9423 eller tilsvarende internasjonal standard/anerkjent norm. Slik utvidet miljøundersøkelse skal utføres av et organ som er akkreditert for å utføre oppgaven.

Disse undersøkelsene, som altså Fiskeridirektoratet (tidvis i samråd med fylkesmannen) kan pålegge søkere av akvakulturlokaliteter, blir betalt av søker selv.

Fiskeridirektoratet kan i samråde med fylkesmannen også stille krav om miljøundersøkelser av en omsøkt lokalitet i ferskvann, jf laksetildelingsforskriften § 36 sjette ledd.

2.2. I driftsfasen

Akvakulturdriftsforskriften av 22.des. 2004 regulerer driften av akvakulturanlegg, og setter en rekke krav til selve driften. Det er ikke tilstrekkelig at innehaver av en akvakulturtillatelse har dokumentert tilfredsstillende forhold før oppstart, miljøforholdene skal også følges opp under hele driften.

Akvakulturdriftsforskriften § 29 setter særskilte krav til miljøovervåkningen ved produksjon av fisk. Miljøundersøkelse i driftsfasen skal første gang gjennomføres på det tidspunkt i produksjonssyklusen det er størst belastning eller biomasse på lokaliteten. Miljøundersøkelser for andre arter enn laks, ørret og regnbueørret skal første gang gjennomføres når det produseres mer enn en tredjedel av tillatt biomasse som angitt i akvakulturtillatelsen. Deretter

skal det gjøres miljøundersøkelser etter de frekvenser som følger av NS 9410 eller tilsvarende internasjonal standard.

§ 30 regulerer tiltak ved uakseptabel miljøtilstand, der man blant annet utvider kravet til en utvidet B-undersøkelse og/eller en C-undersøkelse. Dersom disse undersøkelsene fremdeles viser en uakseptabel miljøtilstand har man hjemmel til å fatte vedtak om brakklegging inntil ny undersøkelse viser at miljøtilstanden er i de høyeste tilstandskategoriene (tilstand 1 eller 2).

Alle miljøundersøkelser i driftsfasen betales av tiltakshaver, enten de følger av loven eller blir pålagt som følge av ikke-tilfredsstillende resultater av de ordinære undersøkelsene.

Konklusjon
Fiskeridirektoratet har flere muligheter for å kunne pålegge overvåking når miljøtilstanden ikke er god, og man har tilsvarende virkemidler for å følge opp effektene av tiltak som settes inn for å forbedre miljøtilstanden. Som nevnt ovenfor venter man ikke til det er konstatert dårlig miljøtilstand, da denne skal dokumenteres allerede i søknadsfasen. Dette følges tett opp i løpet av driften hvor miljøtilstanden overvåkes nøye og etter bestemte regler i NS 9410. Avdekker miljøovervåkingen uakseptable tilstander har man regler med tiltak som straks skal igangsettes i samarbeid med miljøvernmyndighetene.

KU-forskriften (med hjemmel i plan- og bygningsloven?)